

Botswana erbjuder safari på djurens villkor

Botswana erbjuder exklusiva safariupplevelser med mycket vilt och få turister. Nära inpå-livet möten med savannens ikoner och Kalaharis bushfolk. Den afrikanska vildmarken som den ska upplevas utan störningar.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN FOTO: ROGER BORGELID

– Lejonen i Kalahari dricker blod istället för vatten”, säger Tsholo.

Han är den lokale Wilderness Safaris-guide som vi reser genom det torra stäppliknande landskapet med. Vårt fordon är en öppen fyrhjulsdriven Land Rover och Tsholo parerar vant trädstammar och buskar med knivskarpa taggar medan vi närmar oss ett högt akaciaträd. Några gamar väntar tålmodigt på grenarna och stirrar ner på oss. Nervösa sjakaler stryker omkring bland buskarna.

Bastuvärme i ansiktet

Öken vinden, som redan tidigare på morgonen passerade 40-gradersstrecket, påminner om en torr bastu när den slår mig i ansiktet. Med den färdas odören av ruttet kött och avslöjar samtidigt brottsplatsen. Där ligger den: en fullvuxen giraff med inälvorna utslitna och uppsvälld mage. Stanken är så intensiv att jag måste hålla handen för näsan och munnen. Men sådana bagateller verkar inte bekymra områdets lejonflock, bestående av åtta djur som festar på sitt senaste offer. I Kalahari tillhör girafferna lejonens bytesdjur. Afrikas största kattdjur, som förföljs och minskar på de flesta andra håll på kontinenten, behåller här i Kalahari sitt stabila bestånd. Människorna är få, men det finns gott om utrymme och bytesdjur.

Vår jeep kör hela vägen upp till kadavret, där lejonen turas om att tugga i sig giraffköttet. En ung hane, ”Short Base”, med den svarta man som är kännetecknet för Kalaharis lejon, promenerar upp till oss, stryker sidan av jeepen och kliar sig kaxigt på stälfiguren – som för att visa vem som är den verkliga härskaren av savannen. Nöjd lägger han sig ner i skuggan bakom det öppna fordonet och suckar tungt.

– Gör inga plötsliga rörelser! Så länge vi stannar i jeepen kan han inte se oss, viskar Tsholo.

Att ha en fullvuxen lejonhane ett par decimeter från mig bygger upp en kombinerad känsla av spänning

och rädsla i maggropen. Ett krystat ”wow” är allt jag får fram.

Simulerad antilopfångst

Adrenalinrushen fortsätter när vi senare på eftermiddagen följer med medlemmar av det lokala Sanfolket som är Kalaharis eget bushfolk. Även om de flesta numera bor i byar har de fortfarande stor kännedom om bushen. Vi går på led längs en sandig stig genom det torra landskapet, medan de fem medlemmarna gestikulerar och kommunicerar på khoisanspråket som omfattar klickljud och upprepningar av vad de andra säger. Den äldste manlige medlemmen riggar en snara över en liten stig och täcker den med torra kvistar och löv. Eftersom det bara är männen i Sanfolket som jagar håller sig de båda kvinnorna i bakgrunden medan en yngre manlig Sanmedlem, utsmäckt med springbockhorn i pannan, kommer smygande, fastnar i fällan och kastar sig på den dammiga marken, skrikandes och fäktandes med armarna och benen. De andra två männen springer fram med käppar som de slår i luften. Det hela är ett skådespel som är så äkta att det lika gärna hade kunnat vara antilopfångst på riktigt.

Vi fortsätter vandringen över savannen och får reda på vilka växter som används till gift i pilar och vilka

ätliga rötter, fyllda med vätska, som grävs upp när vattentillgången är knapp. När vi vänder tillbaka skymtar vi hela lejonflocken några hundra meter bort, gående över savannen. De rör sig majestätiskt på led, samtidigt som hanarna får syn på oss och visar intresse. Plötsligt inser jag och de andra i gruppen att vi inte är skyddade av en Land Rover. Vi tar en annan väg tillbaka, och upptäcker att flocken nyss besökt campen Kalahari Plains och släckt törsten i vattenhållet bara några meter från restaurangen. Samtidigt som den röda solen kryper ner över den ändlösa slätten tuggar jag på vad som tveklöst är den bästa grillade köttbiten jag ätit, botswansk biff från frigående kor. De är klassificerade som ”wildlife friendly beef” eftersom boskapen samexisterar med vilda djur utan att vara inhägnade.

Vi fortsätter äventyret till den norra delen av landet där djurspänningarna snart blir ännu tätare.

Vattnet målar landskapet

Okavangodeltat med tusentals öar och kanaler är ett enormt träskområde och flodsystem som svävar över och skapar ett vattenparadis för många däggdjur och fåglar. När vi flyger över våtmarkerna målar floderna den gröna savannmatan och ger den liv. Elefanthjordar syns som svarta fläckar i våtmarkerna. Botswana har avsatt nästan hälften av sin yta till nationalparker och reservat och kan skyta med kontinentens största elefantpopulation, över 130 000.

Safari i många afrikanska länder innebär att vänta i kö innan just din jeep får tillgång till elefanter vid ett vattenhål eller till en leopard i ett träd. Den exklusiva turistpolicyen i Botswana innebär att enbart tre jeepar får vara på samma plats vid en given tidpunkt. Det ger inte bara en intensivare vildmarkskänsla utan stressar samtidigt djuren mindre, och gör det möjligt att komma dem ännu närmare.

■ Mokoros är det i särklass mest behagliga sättet att ta sig fram genom Okavangodeltat.

■ Elefanter i solnedgång är en fotografers drömögonblick.

■ Lejonen i Kalahari har svartare manar än lejon på andra platser. Att sitta bredvid Afrikas största kattdjur ger en safarikänsla som inte försvinner ur minnet.

■ Guiden Tsholo berättar lugnt om Kalaharis djurarter.

Sanfolkets kunskap om stäppen går tillbaka tusentals år och de delar gärna med sig av sina tips.

En helikoptertur är ett bra sätt att få en överblick av omgivningarna i Okavango.

Sanfolkets kunskap om stäppen går tillbaka tusentals år och de delar gärna med sig av sina tips.

Lunch på savannen är en häftig och samtidigt lyxig upplevelse, man vet aldrig vad som kan passera förbi mitt i maten!

FAKTA

Botswana

● **Botswana** är ett land utan kust i sydvästra Afrika, i storleksordningen som Frankrike och Madagaskar. Den vidsträckt Kalahari-öknen är en halvtorr sandsavann som täcker omkring 70 procent av landet. Befolkningen är drygt två miljoner. Landet räknas av FN som ett medelinkomstland och har en blomstrande ekonomi tack vare mineralfyndigheter och safariturism, som även sysselsätter många av invånarna. En stor del av befolkningen livnär sig fortfarande på boskapsskötsel. De flesta bor i den sydöstra delen av landet medan Kalahari är nästan folktomt.

● **Bästa tiden** att åka hit är under de torra vintermånaderna från maj till oktober. Då är Okavango inte översvämmat, eftersom det sällan regnar. Det kan bli varmt, upp till 40 grader mellan oktober och februari. Sommarmånaderna november till april är bra för fågelskädnung eftersom många fåglar migrerar hit. Svalaste månaderna är juni till augusti då temperaturerna ligger kring 25 grader dagtid och kring fem grader på natten.

● **Res hit:** Reguljärflyg till Johannesburg tar cirka 14 timmar med en mellanlandning. Flyget vidare till Maun i Botswana där de flesta safaris startar tar cirka två timmar. Operatörerna har egna safari-flygplan som tar dig till camperna. Wilderness Safaris är Afrikas mest välnummerade lyx- och hållbarhetssafarioperatör. För mer information besök: www.wilderness-safaris.com/our-camps/countries/botswana

Det är precis vad vi gör när vi upplever Okavango på traditionellt botswanskt sätt. I det stilla vattenbrynet väntar några mokoros på oss. Den kanotliknade farkosten, som tidigare tillverkades av robusta trädstammar, görs numera i miljövänligare glasfiber. Vi glider genom vattnet, nästan ljudlöst, förutom när roddarna tar nya tag med träpälarna längst bak.

Grodor och småfåglar klamrar sig fast i papyrus omgivna av näckrosor som blommar i vitt och rosa. Kanoterna används i Okavango som ett snabbt och enkelt fortskaffningssätt, men vi får nöja oss med en färd på grunt vatten. På det sättet skyddar vi oss mot flodhästar och krokodiler, säger **Solly** som styr min mokoro.

Accepterad av elefanterna
När vi återvänder genom kanalerna

som formats av elefanter och flodhästar går solen långsamt ner över den afrikanska savannen. Nattens varelser vaknar till liv; fladdermöss sveper förbi längs vattenytan i jakt på flygande insekter och långt bort hörs ett lejon ryta.

Det har blivit "Drink O'Clock" och vi stannar till vid en öppen gräsmark intill floden. Regeln att inte lämna jeepen gäller inte för sundowners, och snart skålar vi med lokal öl, gin och tonics och snacks. Det skymmer och en elefantflokk närmar sig. De vuxna djuren följs av försiktiga men nyfikna ungar som kikar fram bakom sina beskyddare. De vuxna elefanterna kastar sand över sina ryggar, en dusch som fungerar som både solskyddsfaktor och insektsmedel. Vi håller oss intill jeepen och elefanterna passerar några meter bort, som om de accepterat vår när-

varo sedan länge. Som en avrundning på naturupplevelsorna springer en fullvuxen leopard snabbt förbi in i buskaget; betydligt skyggare än elefanterna.

Vi hinner tillbaka till Vumbura Plains där vi har utsikt från resortens utbyggda trädeck precis innan solen sjunker ner över våtmarkerna. Kvällsorkestern där klockrodornas kyrkkör blandas med flodhästarnas grymtningar trolldar mig. Kanske är det glaset med ett tungt sydafrikanskt Shiraz som har en sövande effekt efter dagens samtliga upplevelser. Eller det faktum att den afrikanska vildmarken har en lugnande effekt på mig. Jag kan inte vänta länge på att återvända hit.

feature@hbl.fi

Vumbura Plains lodger ligger alldeles intill deltat som myllrar av liv.